

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2005-2006

11 januari 2006

HOORZITTING

**over het jaarverslag 2004, de algemene werking en de ambities voor de volgende jaren
met het Vlaams Fonds voor de Letteren**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door de heer Steven Vanackere**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Dany Vandenbossche.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Jurgen Verstrepen;

de heren Carl Decaluwe, Stefaan De Clerck, Steven Vanackere, Johan Verstreken;

de heer Jean-Marie Dedecker, mevrouw Margriet Hermans, de heer Herman Schueremans;

de heren Bart Caron, Dany Vandenbossche, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Freddy Van Gaever, Rob Verreycken, Frans Wymeersch;

de dames Vera Jans, Sabine Poleyn, Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens;

mevrouw Patricia Ceysens, de heren Marnic De Meulemeester, Sven Gatz;

de heren Chokri Mahassine, Jan Roegiers, André Van Nieuwkerke.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;

de heer Kris Van Dijck.

INHOUD

	Blz.
1. Uiteenzetting door de heer Carlo Van Baelen, directeur van het Vlaams Fonds voor de Letteren.....	4
2. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de heren Carlo Van Baelen en Harold Polis.....	8

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op donderdag 15 december 2005 een hoorzitting met het Vlaams Fonds voor de Letteren betreffende het jaarverslag 2004, de algemene werking en de ambities voor de volgende jaren.

1. Uiteenzetting door de heer Carlo Van Baelen, directeur van het Vlaams Fonds voor de Letteren

De heer Carlo Van Baelen, directeur van het Vlaams Fonds voor de Letteren: Ik verontschuldig onze voorzitter de heer Joris Gerits, die elders moest zijn.

Vooreerst zal ik het decretale kader toelichten. Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) is ontstaan door een parlementair initiatief. Auteurs en vertalers formuleerden steeds dringender de vraag om naar Nederlands model een fonds op te richten. Het voorstel van oprichtingsdecreet werd op 30 maart 1999 goedgekeurd. Het fonds zelf is operationeel sinds 1 januari 2000. Na de evaluatie van de werking is er vorig jaar een wijzigingsdecreet goedgekeurd.

Het doel van het VFL, zoals omschreven in het decreet, is de Nederlandstalige letteren en de vertaling in en uit het Nederlands van literair werk in de brede zin van het woord te ondersteunen, en daardoor bij te dragen tot de verbetering van de sociaal-economische positie van auteurs en vertalers. Een niet onbelangrijke kanttekening is dat een aantal belangrijke bevoegdheden voor het voeren van een boeken- en auteursgericht beleid tot de federale materies behoren. Die aspecten zijn belangrijk om de doelstelling van het fonds te bereiken. Ik denk onder meer aan het sociale en het fiscale statuut van de auteur, de leenvergoeding, het auteursrecht, de reprografierechten.

De opdracht van het Vlaams Fonds voor de Letteren is complementair met de opdracht van de Stichting Creatief Schrijven, opgericht ten behoeve van iedereen die met schrijven bezig is, in het kader van het amateurkunstendecreet. Uit de eerste resultaten van de enquête over cultuurparticipatie blijkt dat er naar schatting ongeveer 400.000 mensen met schrijven bezig zijn. Die kunnen onmogelijk allemaal door het fonds bediend worden.

Het fonds tracht zijn doelstellingen te realiseren door subsidies toe te kennen of projecten en initiatieven te

financieren. De doelgroepen zijn auteurs in de brede zin van het woord, vertalers in en uit het Nederlands, literaire tijdschriften, uitgeverijen, literaire verenigingen, literaire manifestaties, buitenlandse uitgeverijen, de stripsector en ook grotere verenigingen die onder de vorm van focuspunten structureel gesteund worden. Het gaat over literatuur in de brede zin van het woord: literatuur, proza, poëzie, kinder- en jeugdliteratuur – inclusief de belangrijke rol van illustratoren daarin – literaire non-fictie, theater en grafische roman. De laatste term wordt gebruikt om het literaire aspect van de strip te benadrukken.

Om de doelstelling te bereiken, beschikken we natuurlijk over financiële middelen. In het opstartjaar zijn we saldi gaan overdragen. De fasering van de subsidies leidt tot voortdurende reservevorming om de verplichtingen na te komen. In de balans van 31 december 2004 bedroegen de schulden op minder dan één jaar 671.000 euro. Eigenlijk zijn dat middelen voor nog uit te voeren subsidieregelingen. De voorzieningen bedroegen 240.000 euro.

In 2005 zijn de literaire lezingen en het daarbij horende budget van 330.000 euro overgedragen aan de Stichting Lezen Vlaanderen. Vandaar dat de dotatie van het Vlaams Fonds voor de Letteren gedaald is ten opzichte van 2004. De dotatie voor volgend jaar daalt door de overdracht van een aantal organisaties naar de werking van het Kunstendecreet. Een aantal organisaties was totnogtoe gesubsidieerd door het fonds. Onder meer Behoud de Begeerte, de poëziezomers van Watou, het stripfestival in Turnhout, de Nachten hebben voor erkenning binnen het Kunstdecreet gekozen. Dat heeft ertoe geleid dat de middelen van het fonds met 330.000 euro gedaald zijn. Dat is lager dan het bedrag van de overgedragen activiteiten. De volledige dotatie is voor het eerst geïndexeerd met 1,5 procent.

Wat de realisaties in 2004 betreft, was het budget bij het begin van het werkjaar 3.358.000 euro. Bij de begrotingscontrole van februari is er 700.000 euro aan toegevoegd zodat de dotatie op het niveau van 2003 kwam.

Op bestuurlijk vlak is er nogal wat aandacht besteed aan de voorbereiding van de decreetwijziging en het overleg daarover, en aan de belastingvrijstelling voor bepaalde subsidievormen, die we uiteindelijk verkregen hebben in 2004. Veel tijd en energie zijn ook gespendeerd aan de ontwikkeling van het meerjarenplan 2005-2009: interne en externe raadpleging,

keuze- en prioriteitenbepaling en het uitschrijven ervan.

Nieuwe werkvelden in 2004 waren de poëzie uit Vlaanderen op buitenlandse literaire podia brengen en actief werken aan vertaling van toneelteksten van Vlaamse auteurs. In afstemming met de Nederlandse collega's heeft het fonds ook productiesubsidies gegeven aan economisch zwakkere landen om de drempel voor vertalingen te verkleinen. De productiesubsidies vullen de vertaalsubsidies aan.

Inhoudelijk was er in 2004 een project voor beginnende Vlaamse vertalers. Het is immers moeilijk voor een Vlaamse vertaler om een eerste opdracht te krijgen. Daarom heeft het fonds aan enkele beginnende vertalers een eerste opdracht gegeven, die het ook betaald heeft. De vertalers werden begeleid door een ervaren vertaler. De voorwaarde was dat het een project was bij een Vlaamse uitgever. Die werd dan ook vrijgesteld van de vertaalkosten op zich. Er waren vier projecten, en drie van de vier vertalers werkten dit jaar al aan volgende opdrachten.

In Berlijn heeft het fonds samen met het Nederlandse fonds een meerdaagse literaire manifestatie georganiseerd waarbij er een zevental Vlaamse auteurs op de podia gebracht werden. In het kader van de informatie- en servicefunctie heeft het fonds samen met het Kunstenloket een aantal infosessies georganiseerd. Het fonds was aanwezig op de Cultuurmarkt en heeft financieel en bestuurlijk Antwerpen Wereldboekenstad gesteund. Er is overleg geweest met de auteursverenigingen. Intern is er veel aandacht besteed aan de evaluatie van de focuspunten, die budgettair een grote impact hebben. Het tijdschriftenreglement was aan zijn derde jaar toe en driejaarlijks wordt het reglement zorgvuldig nagekeken. In samenwerking met de uitgevers is de productiesubsidie aangepast aan gewijzigde marktomstandigheden.

De gemeenschappelijke regelingen met Nederland waren ook aan een derde jaar toe en zijn dus geëvalueerd. De spelregels, maar vooral de werkwijze zijn sterk veranderd. In 2004 is het stripbeleid voort uitgebreid op vlak van productiesubsidies en manifestaties.

Het aantal aangevraagde werkbeurzen daalde in de periode 2000-2005. De aanvraagformulieren voor 2006 zijn binnen en het aantal lijkt zich te stabiliseren rond de 125 auteurs. Per project worden een aantal eenheden ter waarde van 2200 euro toegekend. Het fonds opteert ervoor om het aantal eenheden per

beurs te verhogen zodat een auteur echt tijd vrij kan maken om aan zijn projecten te werken.

Voor de vertaalsubsidies is het fonds van een eerder receptief naar een actief beleid geëvolueerd. In 2002 is er iemand aangeworven om op een actieve manier in het buitenland voornamelijk proza te promoten. Voor poëzie gebeuren sinds dit jaar extra inspanningen en de effecten daarvan zijn al merkbaar. Totnogtoe zijn er al 37 vertaalprojecten in 2005 gesubsidieerd, maar het fonds verwacht dat er de komende weken nog een vier- à vijftal bij zullen komen.

Het fonds ondersteunt ook eenmalige initiatieven waarover beslist wordt door het fondsbestuur en dus niet door een van de commissies. De commissies gaan de projecten wel inhoudelijk ondersteunen, maar het fondsbestuur wijst de projecten toe. Het kan gaan over onderzoek, experimenten, nieuwe werkvelden of belangrijke literaire projecten. Zo steunde het fonds het project van Antwerpen Wereldboekenstad. Het fonds zette ook een striptentoonstelling op om een selectie van jonge Vlaamse striptekenaars te presenteren in het buitenland. De permanente tentoonstelling van het Letterenhuis was aan een forse vernieuwing toe. Het fonds heeft dat financieel gesteund omdat er op een vernieuwende manier informatie gebracht wordt over de literatuur in Vlaanderen. Het fonds heeft daarenboven infosessies over de letteren opgezet. In overleg met de auteursverenigingen is er afgesproken om een opstartsubsidie van 25.000 euro voor één jaar toe te kennen aan een secretariaat voor de koepel van Vlaamse Auteursverenigingen.

In 2005 is het budget, na aftrek van de overgedragen middelen voor Stichting Lezen Vlaanderen, 3.728.000 euro. Op bestuurlijk vlak heeft het fonds zich dit jaar gebogen over de implementatie van de decreetwijzigingen en de aanpassing van het huishoudelijke reglement. Dit jaar is er een nieuwe adviescommissie Theater opgestart; de werkgroep Strips heeft het statuut van adviescommissie gekregen. In het nieuwe decreet wordt er niet langer gewerkt met een raad van deskundigen maar met een beslissingscollege en een autonome beroepscommissie. Die laatste behandelt onafhankelijk bezwaren en beslist erover. In het oorspronkelijke decreet was dat de taak van de raad van deskundigen die zo rechter en partij was.

Samen met het Kunstenloket heeft het fonds het sociale statuut van de kunstenaar geëvalueerd. Voorts was er de evaluatie van de gemeenschappelijke regelingen, die geleid heeft tot aangepaste regelgeving

en procedures. Een probleem dat in de loop van het jaar opgedoken is en waaraan het bestuur nogal wat aandacht besteed heeft, is de vaststelling dat het personeelsstatuut van het VFL niet geregeld was. Daaraan wordt nu volop gewerkt. In het begin van het jaar heeft het bestuur vooral suggesties gegeven voor de beheersovereenkomst 2006-2009. Pas vorige week donderdag heeft het een voorstel gekregen. Dat is gisteren uitgebreid besproken op de vergadering van het fondsbestuur. Er zijn drie overlegmomenten gepland met het kabinet en de administratie om de beheersovereenkomst af te ronden. Wat het fonds betreft, moet alles zo snel mogelijk in orde komen.

Dit jaar is er ook veel aandacht besteed aan communicatie, één van de zwakke punten die vorig jaar gediagnosticeerd werden. Sinds februari is er een maandelijks nieuwsbrief in de vorm van een elektronisch magazine. Dat wordt vooral gebruikt om beslissingen, realisaties, inzenddata, nieuws uit de literaire sector bekend te maken. Het magazine wordt momenteel aan 1400 adressen verspreid en er komen er dagelijks een tiental bij.

Het tweede nieuwe communicatie-instrument is een kwartaal VFL-bulletin op papier. Daarin wordt vooral gereflecteerd over de verhouding tussen beleid en praktijk. In principe zijn het themanummers. In het eerste themanummer werd ingegaan op de toespraak van minister Anciaux van dit voorjaar, het tweede nummer was gewijd aan een internationale vergelijking van het instrument van de werkbeurzen.

In het voorjaar vond het Fond voor het Fonds plaats. Dat is de ontmoeting met de sector. Minister Bert Anciaux was gastspreker. Hij gaf daar zijn commentaar op het meerjarenplan.

Inhoudelijk was er de overdracht van de literaire lezingen aan de Stichting Lezen en het aangepaste subsidiesysteem voor literaire tijdschriften. Er zijn twee opvolgingactiviteiten geweest na het 'Salon du Livre' van 2003. Op dat salon waren Vlaanderen en Nederland eregasten. We zijn teruggekeerd naar het salon om met de Nederlandse collega's het contact met het Franse publiek en de Franse uitgevers te activeren. In het najaar was er een literaire manifestatie – in opdracht van het fonds en opgezet door Behoud de Begeerte – waarop recent in het Frans vertaalde werken van vier Vlaamse auteurs werden voorgesteld.

We hebben twee volledige informatiesessies georganiseerd over auteursrechten, sociaal statuut en fis-

caliteit. We hebben daarvoor samengewerkt met het Kunstenloket.

In de samenwerking met het Nederlandse Fonds stellen we vast dat cofinanciering groeit. Cofinanciering betekent dat de auteur zowel een Vlaamse als een Nederlandse beurs ontvangt.

We hebben de Vlaamse literatuur gepresenteerd op vier buitenlandse vakbeurzen. We gebruiken daarvoor infopakketten waarin titels worden voorgesteld aan buitenlandse uitgevers. Wij geven liever geen grootse show over Vlaamse of Nederlandstalige literatuur.

We hebben dit jaar ook aandacht geschonken aan theaterauteurs. Eén van onze projecten speelde zich af in Avignon. We maakten daarbij gebruik van het feit dat Jan Fabre er curator was. In dat programma werden acht Vlaamse theaterauteurs gepresenteerd binnen het officiële programma. We hebben daarnaast nog workshops met Vlaamse theaterteksten georganiseerd in Aken en Luxemburg. Met deze workshops richten we ons op vertalers, theatergezelschappen en uitgevers.

In het voorjaar hebben we bewust Vlaamse auteurs gepresenteerd op Brusselse en Waalse podia. Dit deel van het buitenland wordt al eens vergeten. We hebben net zoals vorig jaar een tijdschriftenrapport gepubliceerd waarin we de tijdschriften evalueren.

Dit voorjaar hebben we druk overleg gepleegd met de vzw Culturele en Literaire Tijdschriften, afgekort CeLT. De vzw promoot en organiseert de verspreiding naar de boekhandels toe van een dertigtal culturele en literaire tijdschriften. De samenstelling van de raad van bestuur is begin dit jaar gewijzigd. Er kwam een nieuwe afgevaardigde bestuurder en we hebben samen gezocht hoe we de nieuwe plannen behoeftegericht konden herformuleren.

Er is veel aandacht besteed aan drie beleidsnota's. We streven naar een beter gecoördineerd en geïntegreerd buitenlandbeleid. Er moet plaats gemaakt worden voor non-fictie. We moeten ten slotte aandacht besteden aan culturele diversiteit. Er is overlegd met het Fonds Pascal Decroos over het non-fictiebeleid. Op het vlak van de culturele diversiteit zijn we in een aantal werkverbanden gestapt om informatie te verzamelen en ideeën op te doen.

Dit jaar plannen we een aantal projecten. In overleg met de oud-voorzitter van de koepel van Vlaamse auteursverenigingen zijn de verwachtingen van

auteurs ten aanzien van een auteursvereniging onderzocht. Dat onderzoek van de heer Vlaeminck is onafhankelijk van het fonds uitgevoerd. Het fonds heeft het onderzoek alleen maar betaald. Op basis van dit onderzoek werd een werkgroep samengesteld die de blauwdruk van een overkoepelende auteursvereniging zal tekenen. De werkgroep is in september van start gegaan en staat onder leiding van Eric Antonis. We verwachten het eindrapport eind januari. We zullen vervolgens nagaan hoe we de besluiten van de werkgroep in de praktijk kunnen omzetten. Er is een aanvullende overbruggingssubsidie toegekend aan de koepel van auteursverenigingen om tot eind augustus te kunnen blijven werken.

In het kader van Literatuur en Nieuwe Media is de website Hotel Dramatik opgestart. Deze website schenkt vooral aandacht aan theaterteksten, theatertekstontwikkeling, uitwisseling en internationale presentatie. We zijn met dit experimentele project gestart om ervaring op te doen.

We zijn gestart met de voorbereiding van een illustrententoonstelling. We hebben 22 Vlaamse illustratoren geselecteerd. Vanaf volgend voorjaar reizen we internationaal rond met deze tentoonstelling. We willen op die manier Vlaamse illustraties en geïllustreerde boeken onder de aandacht brengen. Om die tentoonstelling te ondersteunen maken we samen met uitgeverij Lannoo een boek. Lannoo verspreidt de Nederlandstalige editie. Wij de Engelse. Dit boek geldt als catalogus, maar brengt ook informatie over de illustratoren zelf.

We steunen het project van VOKA Antwerpen financieel om een standbeeld op te richten voor Gerard Walschap. Het standbeeld wordt volgend voorjaar ingehuldigd.

Wat zijn onze plannen voor de periode 2006-2009? Volgend jaar zullen we tijd vrij moeten maken om de relatie tussen het VFL en het Kunstendecreet te verduidelijken. We hebben al gezegd dat we de structurele subsidies van vier jaar, de aan- en uitloopsubsidies van twee jaar en de projectsubsidies willen gebruiken in het fonds. We zullen nauwlettend moeten toezien op dubbele aanvragen. Het Kunstendecreet bepaalt dat een structureel gesubsidieerde organisatie nergens anders subsidies mag aanvragen, tenzij het niet voorkomt in het goedgekeurde beleidsplan. Dat wordt niet eenvoudig omdat we niemand kunnen verbieden tweemaal een subsidie aan te vragen. De subsidieverstrekkende partij is verantwoordelijk. Probleem is dat de inzenddata verschillen. Wij beslissen sneller dan de adviescommissies in het

kader van het Kunstendecreet. Bovendien betalen we sneller. We dreigen zo het slachtoffer te worden van onze snelheid. Dubbele toezeggingen recupereren is op dit ogenblik nog niet mogelijk. Ik verwacht dat we daar veel tijd en energie in zullen stoppen.

De bestaande regeling wordt in overleg met de betrokkenen voortdurend geëvalueerd. Waar nodig sturen we bij. Behoeftedetectie is een permanent aandachtspunt. Administratieve vereenvoudiging staat nadrukkelijk op onze agenda. We doen dat om kosten en tijd te besparen. Bovendien leren we zo welke informatie we nodig hebben om goede beslissingen te nemen. We zullen de zakelijke begeleiding van tijdschriften, focuspunten en verenigingen verder professionaliseren.

Er zijn drie nieuwe thema's waar we vanaf volgend jaar aandacht aan willen besteden. Het buitenlandbeleid optimaliseren betekent dat we de coördinatie ervan willen centraliseren. We willen kinder- en jeugdboeken, strips en non-fictie beter promoten in het buitenland. We hebben zes jaar ervaring in vertaalbeleid. Het vertaalbeleid voor algemeen culturele en kunstkritische publicaties valt onder de administratie. Dat is volgens ons een verlies aan energie. Het moet gebundeld worden.

We willen ruimte creëren voor non-fictie omdat de algemene interesse ervoor in Vlaanderen afneemt. Het Fonds Pascal Decroos had aanvankelijk aandacht voor boeken. Nu concentreert het zich in de eerste plaats op onderzoeksjournalistiek. Auteurs wijken noodgedwongen uit naar het Nederlandse Fonds voor Bijzondere Journalistieke Projecten. Wij moeten daarom zorgen voor werkbeurzen, productiesubsidies en buitenlandse promotie. Het Nederlandse Productiefonds realiseert inzake vertalingen zijn sterkste groei in non-fictie. Er is een vertaalmarkt voor internationale thema's.

Het stond al enige tijd in ons meerjarenplan, maar op aangeven van minister Anciaux maken we werk van culturele diversiteit. We hebben enkele kortetermijndoelstellingen geformuleerd. We hebben al een actieplan voor de eerstvolgende drie jaren. Het fondsbestuur heeft de nota gisterenavond goedgekeurd. De nota wordt nu bezorgd aan minister Anciaux.

Over elk van deze drie aandachtspunten is een basisnota gemaakt. De nota beschrijft ook hoe we een en ander budgettair willen aanpakken. We zullen hiervoor absoluut extra middelen nodig hebben. We kunnen het budget niet eeuwig versnipperen. Alles wijst

erop dat deze drie punten al onze aandacht verdienen.

Er zijn nog een aantal andere projecten gepland. Vanaf maart 2006 stellen we het illustratorenboek voor. De illustratoren tentoonstelling zal minstens 15 buitenlandse locaties aandoen. De Vlaamse première is de opening van de Jeugdboekenweek in Leuven. De internationale première vindt plaats op de Kinderboekenbeurs van Bologna.

Volgend jaar willen we de besluiten van de werkgroep Auteursvereniging implementeren. Die besluiten worden eind januari verwacht. We zijn van plan aanwezig te zijn op een aantal buitenlandse jeugdboekenbeurzen. We denken aan 'het Salon du Livre' de Jeunesse in Namen. Daar plant men een ontmoetingsdag voor Vlaamse en Waalse jeugdboekenschrijvers. We gaan na of tegelijk een ontmoetingsdag voor uitgevers en bibliothecarissen mogelijk is. We zullen opnieuw aanwezig zijn op alle grote internationale vakbeurzen.

Alle literaire tijdschriften publiceren volgend voorjaar een zelfde lezersenquête. We willen precies weten wie deze tijdschriften leest. Voorts zullen we de literaire tijdschriften onder de aandacht brengen van de bibliotheken door middel van kennismakingsnummers. De tijdschriften die recentelijk van profiel zijn veranderd, ontbreken in onze bibliotheken.

Voorts willen we nagaan of een verhuizing mogelijk is. Nu zitten we vlakbij het station van Berchem. Dat is een goede locatie, maar onze kantoren zijn verspreid over twee verdiepingen van één gebouw. Dat bevordert de interne communicatie niet.

We plannen twee onderzoeken in samenwerking met studenten van de UA-opleiding Cultuurmanagement. We onderzoeken de effectiviteit, doelgerichtheid en procedure van de werkbeurzen. Doelstellingen, middelen en resultaten van ons buitenlandbeleid zullen eveneens onderzocht worden. We zullen onze werking vergelijken met die van een negental buitenlandse fondsen.

Volgend jaar willen we een gecentraliseerde databank maken. Ten slotte willen we onze website updaten.

Om op kruissnelheid te blijven werken is een investering van 640.000 euro nodig. Om onze nieuwe ambities te realiseren tegen 2009 is 1,35 miljoen euro nodig.

2. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de heren Carlo Van Baelen en Harold Polis

De heer Steven Vanackere: Ik heb het gevoel dat niet alle vragen die we vorig jaar hadden, al beantwoord zijn.

Ik verneem dat de onderhandelingen over de nieuwe beheersovereenkomst zijn gestart. Het decreet inzake het Vlaams Fonds voor de Letteren bepaalt dat het ontwerp van beheersovereenkomst moet voorgelegd worden aan het Vlaams Parlement. Ik vind dat een anomalie. Beheersovereenkomsten afsluiten is een bevoegdheid van de uitvoerende macht. Het parlement hoeft daar niet bij betrokken te worden. Het volstaat dat het parlement geïnformeerd is over de doelstellingen van de minister. De opdracht van het parlement is controleren of de beheersovereenkomst in het verlengde ligt van het beleid en of de beheersovereenkomst goed is uitgevoerd.

De voorzitter: Geldt dat voor alle beheersovereenkomsten?

De heer Steven Vanackere: Eigenlijk wel, al is mijn fractie het daar niet mee eens. Als het parlement mee onderhandelt over een beheersovereenkomst, dan kan het niet meer adequaat controleren. Het decreet inzake het Vlaams Fonds voor de Letteren bepaalt dat de ontwerpbeheersovereenkomst besproken wordt door het Vlaams Parlement en door de Raad voor de Kunsten.

De voorzitter: De reden daarvoor is het feit dat dit fonds is opgericht door het Vlaams Parlement.

De heer Steven Vanackere: In die zin heb ik daar begrip voor. Ik veronderstel dat we de ontwerpbeheersovereenkomst nog niet onmiddellijk zullen ontvangen want de besprekingen zijn nog maar pas gestart. Hoe ver zijn de onderhandelingen al gevorderd?

Vorig jaar heeft het VFL duidelijk aangetoond dat de 12 procentnorm voor de werkingsmiddelen niet werkt. Het VFL heeft toen ook enkele alternatieven voorgesteld.

De voorzitter: Aan het einde van de vorige regeerperiode is een decreet goedgekeurd, dat deze 12 procentregel vervangt. De 12 procentregel is daarbij vervangen door 'een redelijke verhouding'.

De heer Steven Vanackere: Hoeveel bedraagt die redelijke verhouding voor het VFL?

De heer Carlo Van Baelen: In maart hebben wij enkele inhoudelijke aanzetten tot een nieuwe beheersovereenkomst verzameld. Vorige donderdag hebben we een eerste ontwerptekst ontvangen. De behoefte om die tekst aan te vullen is groot. We bezorgen het kabinet binnenkort onze eerste reactie. Het is de bedoeling om in drie gespreksrondes tot een definitieve tekst te komen.

In de ontwerptekst is sprake van 19 procent. De norm kan bovendien gewijzigd worden afhankelijk van de evolutie van het takenpakket. Behoud de Begeerte dat 290.000 euro kreeg van het VFL, wordt nu erkend door het Kunstendecreet. Omdat deze taak wegvalt, kunnen wij verhoudingsgewijs 58.000 euro aan werkmiddelen verliezen. Dat zou uiteraard waanzin zijn. Daarom willen wij in de beheersovereenkomst opnemen dat de wijziging van het takenpakket kan leiden tot een wijziging van de verhouding.

De heer Steven Vanackere: Niet de hoogte van het percentage was ons probleem, wel het feit dat met een percentage werd gewerkt. Ik ben nog niet helemaal gerustgesteld. Het alternatief dat het VFL vorig jaar heeft voorgesteld, is beter.

De voorzitter: Ik zie die redelijke verhouding stijgen. De vraag is waar het zal stoppen.

De heer Carlo Van Baelen: Belangrijk is dat de werkmiddelen in verhouding moeten zijn met het takenpakket en het werkvolume. De werkmiddelen op basis van een percentage toekennen, is gevaarlijk.

De heer Steven Vanackere: De werkkosten moeten nader bepaald worden in de beheersovereenkomst. Volgens mij dienen we uit te gaan van de werkkosten van een bepaald ogenblik. Voorwaarde is dat beide partijen het erover eens zijn dat de werkmiddelen op dat ogenblik redelijk zijn. Daarna moeten we nagaan hoe we die werkkosten kunnen indexeren. Wanneer het takenpakket wordt aangepast, moeten ook de werkkosten aangepast worden.

Een indexering van 1,5 procent betekent dat het fonds in realiteit een procent verliest. Ik denk dat het nodig is om de reële inflatie toe te passen, zeker voor sterk loonsgebonden activiteiten zoals de werking van het

fonds. Eens een basisbedrag voor een bepaalde periode bepaald is, moet de overheid het echte inflatiepercentage toepassen.

Het decreet spreekt over een beheersovereenkomst voor vijf jaar. De spreker heeft het over de periode 2006-2009. Ik begrijp dat er gekeken moet worden naar de regeerperiode, maar een afwijking van de decretaal bepaald duurtijd moet minstens gemotiveerd worden.

Volgens het decreet moet de werking van het fonds jaarlijks geëvalueerd worden. Gebeurt dat in deze hoorzitting of zijn er nog andere evaluatievormen?

De heer Carlo Van Baelen: Het jaarverslag en de meerjarenplanning zijn basisdocumenten voor een evaluatie. Er is geregeld overleg met de minister en het kabinet om één en ander af te tasten en afspraken te maken. In het voorstel van beheersovereenkomst hebben we een hoofdstuk over de criteria en de normen toegevoegd. Eigenlijk heeft het fonds zelf geformuleerd waarop het wil beoordeeld worden. Ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel van beheersovereenkomst is de tekst die nu besproken zal worden dubbel zo lang. Het fonds heeft heel wat toegevoegd, ook engagementen.

De heer Steven Vanackere: Vorig jaar zeiden de vertegenwoordigers van het fonds dat de samenwerking en het overleg met de administratie soms wat moeizaam verliepen. Toen werd het voorbeeld gegeven van de uitvoering van de culturele verdragen. Het voorbeeld van de Taalunie werd ook gegeven. Nochtans is het belangrijk dat administratie en fonds dezelfde, liefst hoffelijke taal spreken met onze noorderburen. Is er beterschap? Zo niet, moeten er dan geen duidelijke afspraken daarover opgenomen worden in de beheersovereenkomst?

De heer Carlo Van Baelen: De relatie met de administratie Cultuur verliep iets moeizamer in de eerste helft van het jaar. Dat was gedeeltelijk te wijten aan tijdsgebrek van de administratie die vooral bezig was met het Kunstendecreet. In de tweede jaarhelft is dat verbeterd. We stoten echter vooral op structurele problemen: dubbele loketten, dubbele financiering. Voorlopig is er nog geen duidelijke lijn.

De samenwerking met het Nederlandse fonds is heel goed. Er zijn veel afstemming en regelmatige contacten. Er worden dossiers en kennis uitgewisseld. De relatie met de Taalunie is koeler. Dat heeft

te maken met een verschil in visie op bijvoorbeeld het internationale letterenbeleid. Het VFL vindt dat Nederlandstalige literatuur niet met grote activiteiten maar wel stap voor stap, boek per boek moet gepromoot worden. De Taalunie is daar nog niet uit. De lectoren Nederlands in het buitenland zijn voor het Vlaams Fonds voor de Letteren goede partners voor de bekendmaking van de Vlaamse literatuur. Die lectoren signaleren het fonds meer en meer dat ze weinig ondersteund worden door de Taalunie en komen dan bij het Vlaams Fonds voor de Letteren aankloppen. Het fonds heeft dat al een paar keer op de agenda van de Taalunie geplaatst, maar er beweegt weinig. De plannen van de Taalunie voor de lectoren is een aandachtspunt van het fonds. Het is niet de taak van het fonds om ervoor te zorgen dat Nederlandstalige auteurs lessen en voordrachten geven aan studenten. Dat hoort tot de taken van de Taalunie.

De heer Steven Vanackere: Ik ben blij dat de illustratoren en striptekenaars een speerpunt vormen.

In Vlaanderen is het zo dat al gesubsidieerde initiatieven elders geen subsidies mogen aanvragen. De minister zei in oktober dat striptekenaars ook een werkbeurs mogen aanvragen via het Kunstendecreet. Gaat dat de problemen niet vergroten?

De heer Carlo Van Baelen: Het is duidelijk dat men voor eenzelfde project geen twee maal volledig kan gesubsidieerd worden. Beeldende kunstenaars, dus ook striptekenaars, kunnen blijkbaar niet uitgesloten worden van de werkbeurzen van het Kunstendecreet. De afbakening moet uitgeklaard worden. Er zal dan moeten bekeken worden wie welk aspect van een project subsidieert. De uitspraak van de minister was ook een verrassing voor ons, maar dat betekent niet dat er geen afspraken kunnen gemaakt worden.

Volgend jaar zal het fonds, aanvullend op de debuutregeling, een mentorschap instellen voor striptekenaars. De ervaring wijst uit dat striptekenaars technisch goed gevormd zijn maar onvoldoende lange adem hebben om een verhaal te tekenen. Dat zal een aandachtspunt zijn bij de werkbeurzen voor de stripauteurs volgend jaar.

De heer Steven Vanackere: Ik veronderstel dat het beginsel van de enkelvoudige subsidiëring enkel geldt voor subsidies door de Vlaamse overheid. Geeft het fonds bijvoorbeeld geen subsidies aan projecten, gesubsidieerd door het Fonds Pascal Decroos?

De heer Carlo Van Baelen: Ik ben voorstander van onafhankelijke kansen voor auteurs. Bij de beoorde-

ling van de projecten besluiten Vlaanderen en Nederland volledig onafhankelijk. In praktijk is het echter zo dat 90 procent van de beslissingen gelijk lopen. Een auteur moet echter vrij blijven om te beslissen waar hij zijn projecten ter beoordeling voorlegt. Op voorhand worden er dus geen projecten geweigerd. Nadien wordt wel nagegaan wat de gemeenschappelijke projecten zijn en of er dubbele financiering is.

De heer Steven Vanackere: Klopt het dat de auteur zijn auteursrechten afstaat bij financiering door het Fonds Pascal Decroos? Gebeurt dat ook bij het fonds?

De heer Harold Polis, lid van het dagelijkse bestuur: De budgetten van het Fonds Pascal Decroos zijn veel kleiner, daarom is er, naar analogie met het Nederlandse fonds, een soort repartitierecht in het contract ingevoegd. Als bijvoorbeeld een boek meer dan een bepaald bedrag opbrengt, vloeit er een deel van de subsidie terug naar het fonds. Dat is een solidariteit met andere auteurs, die op die manier mee gefinancierd worden door succesvolle projecten. Het Vlaams Fonds voor de Letteren kent dat niet. Vaak zijn de projecten ook risicovoller.

De kans is klein dat een bepaald project zowel door het Vlaams Fonds voor de Letteren als door het Fonds Pascal Decroos wordt gehonoreerd. Het Fonds Pascal Decroos is ten gevolge van ontwikkelingen in de pers in een heel andere richting geëvolueerd. Daarom leggen we zo sterk de nadruk op het non-fictieplan. Die auteurs kunnen nergens anders terecht.

De heer Steven Vanackere: Kunnen de leden van de commissie de nieuwsbrief krijgen? Wat houdt het actieplan culturele diversiteit precies in? Volgens het Unescoverdrag is culturele diversiteit de bescherming van bepaalde taalculturen om bijvoorbeeld amerikanisering te vermijden. Ik neem aan dat het actieplan eerder bedoeld is om de verschillende gemeenschappen in Vlaanderen aan bod te laten komen bij de participatie aan en productie van het literaire proces. Ik pleit ervoor om de eerste definitie van het woord niet te vergeten en ervoor te zorgen dat Nederlandstalige auteurs voldoende sterk staan in de internationale concurrentie.

De heer Harold Polis: De discussienota over culturele diversiteit is ook gemaakt om vooraf duidelijkheid te scheppen over het jargon. De eerste betekenis, dus volgens de Unesco, heeft het fonds ook uitgewerkt. Dat was ab ovo een van de basisdoelstellingen van het fonds.

Wat de tweede definitie betreft, heeft het fonds, na uitgebreid overleg, zeer duidelijk gekozen voor mensen. Het gaat niet op om alles op maat van culturele groepen te maken. Zeker voor de literatuur is dat minder zinvol. Onderwijs en vorming hebben sterk te maken met sociologische afkomst en maken deel uit van de denkoefening. Het onderzoek van de heer Pelleriaux wijst op een duidelijk verschil tussen hoge en lage cultuur waarbij literatuur hoge cultuur is. De facto is dat niet weggelegd voor dat deel van de bevolking dat er wegens socio-culturele omstandigheden geen toegang tot heeft. Het is niet zo dat de lage cultuurgroep noodzakelijk van een andere dan Vlaamse afkomst is. Ook veel Vlamingen hebben om een of andere reden geen toegang tot de literatuur: ze zijn niet geïnteresseerd of niet voldoende taalmachtig. Culturele diversiteit in de letteren is dus eigenlijk de eerste betekenis die breed geïnterpreteerd wordt. Bij de winkel op de hoek moeten de auteurs, gesubsidieerd door het fonds, ook ruimte en kansen krijgen.

De heer Steven Vanackere: Die definitie doet me plezier. Ik wil enkel nog wijzen op een interessante website www.woneninbrussel.be met allerhande tips voor de verhuizing van het Fonds naar Brussel.

De heer Bart Caron: Uit de toelichting blijkt dat afstemming met andere beleidsterreinen nodig is. De politiek heeft echter de veranderlijkheid als kenmerk. Aanpassing daaraan vergt tijd. Kan de spreker de problemen met de Taalunie over de lectoren en literatoren beter omschrijven?

De meer interdisciplinaire cultuurbeleving en -creatie leiden tot meer raakvlakken. Het fonds zelf begeeft zich op terreinen die niet strikt tot zijn taken behoren. In het jaarverslag is er sprake van beleidsvoorbereidend en evaluerend wetenschappelijk onderzoek, onderzoek naar nieuwe media en literatuur, publiceren op het internet en crossovers, service en informatie bieden over de letteren. Zijn dat taken voor het fonds of moeten daarvoor samenwerkingsverbanden gezocht worden, zeker gelet op de beperktheid van de middelen? De genoemde taken komen op het terrein van het kabinet, de minister, Recreatief Vlaanderen, het Kunstenloket.

De heer Carlo Van Baelen: De samenwerking met de Nederlandse fondsen verloopt vlot. Het is alleen moeilijk om zicht te krijgen op de doelen van de Taalunie voor het letterenbeleid. Er is een beperkte communicatie en de Taalunie antwoordt niet altijd op de vragen. De fondsen hebben weinig energie om dat te activeren. De fondsen vragen zich af wat de toegevoegde waarde van de Taalunie in dat verband

is, maar willen zich daar graag over laten informeren.

De heer Bart Caron: Een van de doelstellingen in het jaarplan van de Taalunie is afstemming van het letterenbeleid. In dat opzicht vind ik uw opmerking merkant. Ik wil me daar niet in moeien, maar ik vind dat beide instellingen daarover overleg moeten plegen.

De heer Carlo Van Baelen: Twee jaar geleden heeft het Comité van Ministers een beleidsbrief Letteren goedgekeurd. We hebben die toevallig ontdekt op de website van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren. De communicatie loopt dus niet vlot.

Raakvlakken en interdisciplinariteit komen steeds vaker voor. Omdat ik veel belang hecht aan cijfers volg ik alle onderzoek daarover. Onze onderzoeksopdrachten houden nauw verband met ons werkterrein. Onze onderzoeksopdrachten liggen ver van de doelstellingen, opdracht en taken van Recreatief Vlaanderen. Ik ben er zeker van dat er geen overlappingen zijn.

De heer Bart Caron: Kunt u ons een overzicht bezorgen?

De heer Carlo Van Baelen: In het jaarverslag geven wij telkens een overzicht van alle onderwerpen die wij onderzocht hebben. Die onderwerpen houden nauw verband met het werkveld van het VFL.

De heer Bart Caron: Dat is een keuze. Deze opmerking geldt ook voor andere domeinen. We kunnen een onderwerp disciplinair benaderen. Soms zijn daar terechte redenen voor. Vaak is het interessanter om de zaken op een algemenere manier te bekijken. Op die manier verhoogt de maatschappelijke relevantie.

De heer Carlo Van Baelen: Wij staan daar absoluut voor open.

Ik heb zitting in de algemene vergadering van het Kunstenloket. Het VFL volgt de werking ervan van nabij. We hebben al samengewerkt met het Kunstenloket om informatiesessies te organiseren. Sessies georganiseerd in samenwerking met het VFL, bereiken meer auteurs en vertalers dan algemene oproepen van het Kunstenloket. Het VFL en het Kunstenloket versterken elkaar. Aangezien wij het aanspreekpunt van de sector zijn, behandelen we dergelijke vragen als dienstverlening.

De heer Bart Caron: Dergelijke vragen worden dus niet doorverwezen.

De heer Carlo Van Baelen: In eerste instantie wel. Het Kunstenloket beschikt echter niet over gedetailleerde informatie voor alle kunsttakken. Het fiscale statuut van de werkbeurzen is zodanig specifiek dat het Kunstenloket naar ons doorverwijst. Als wij een algemene vraag krijgen over het sociale statuut van de kunstenaar, verwijzen wij naar het Kunstenloket.

De voorzitter: In 2005 heeft het VFL het initiatief genomen om een nieuwe koepel van auteursverenigingen op te richten.

De heer Carlo Van Baelen: Het klopt niet dat we een initiatief hebben genomen om een nieuwe koepel op te richten. Een werkgroep zal op basis van de studie van de heer Vlaeminck een blauwdruk maken van een overkoepelende auteursorganisatie. We moeten de conclusies van die werkgroep afwachten.

De voorzitter: In het jaarverslag wordt opgemerkt dat het gebrek aan steunpunt een probleem is. Er is een fonds, maar geen steunpunt. Dat fonds fungeert gedeeltelijk als steunpunt. Kan het eigenlijk dat het VFL een werkgroep samenstelt die een blauwdruk maakt voor een steunpunt? Hoe dient het VFL zich te verhouden tot de auteursvereniging? Moet het VFL of moeten de auteurs het initiatief nemen om zo'n werkgroep samen te stellen?

Ik heb het rapport van de heer Vlaeminck gelezen. Hij vraagt zich ook af of zo'n vereniging niet op een onafhankelijke manier moet opgericht worden. Een andere vraag die hij stelt is of men zich op de bestaande vereniging moet baseren. Ik vraag me af wat het probleem precies is met de huidige koepel.

De heer Carlo Van Baelen: Minister Anciaux is uitgebreid ingegaan op dit thema in antwoord op een vraag om uitleg van mevrouw Hermans (*Hand. VI. Parl. 2005-06, nr. C27, 10*).

De voorzitter: Dat klopt. Daar is toen veel reactie op gekomen. Ik heb me daarna goed geïnformeerd.

De heer Carlo Van Baelen: Bij het VFL hebt u alvast geen informatie opgevraagd.

De voorzitter: Dat hoefde helemaal niet. Ik beschik over het rapport, dat overigens gemaakt is voor het VFL.

De heer Carlo Van Baelen: Dat rapport is gemaakt in afspraak met en met medeweten van de huidige auteursvereniging.

We hebben daarover een aantal gesprekken gevoerd. Die gesprekken verliepen moeizaam en uiteindelijk zijn we in een impasse terechtgekomen. Om eruit te raken hebben we een onafhankelijke derde, de heer Vlaeminck een onderzoek laten uitvoeren. Hij heeft auteurs gevraagd wat zij verwachten van een auteursvereniging en hoe zij staan tegenover de huidige auteursvereniging. De heer Vlaeminck heeft volledig onafhankelijk gewerkt. Hij heeft zelf bepaald met wie hij zou spreken. Hij heeft de enquêtes zelf afgenomen.

Hij heeft ons een rapport bezorgd. De raad van bestuur heeft dat besproken. In zijn rapport geeft de heer Vlaeminck twee mogelijkheden aan. De raad van bestuur heeft voor de moeilijkste weg gekozen: een werkgroep gaat na op welke basis een overkoepelende auteursvereniging opgericht dient te worden.

De heer Eric Antonis staat aan het hoofd van deze werkgroep. De andere leden van de werkgroep zijn Tom Naegels, Ingrid Vanderveken en Hilde Keteleer. Zij hebben met verschillende auteurs gesproken. We verwachten het rapport eind januari.

De voorzitter: Ik blijf met mijn vraag wat er verkeerd is met de huidige koepel?

De heer Carlo Van Baelen: Ik kan alleen maar citeren uit het antwoord van minister Anciaux op de vraag van mevrouw Hermans. Ik heb daar niets aan toe te voegen. Minister Anciaux geeft de feiten correct weer.

De voorzitter: Dan zijn we nu aan het einde gekomen van deze hoorzitting. Ik dank de sprekers van het Vlaams Fonds voor de Letteren voor hun bijdrage.

De verslaggever,

Steven
VANACKERE

De voorzitter,

Dany
VANDENBOSSCHE